त्वंआढ्योभूत्वापिब्राह्मणत्वान्नराजाभवेः नापिदैवतंयदिकदाचिद्भवेस्तथापिनतुष्येरितियोज्यं परिच्छिद्यैवकामान्वैइतिपाठेराजानैवभवेरितिशेषः ॥ २५ ॥ २६ ॥ अस्तीति शोकादिकंत्वय्येवास्तिअतः स्वगतेनैवहर्षेणशोकंमार्जयितुंशक्तस्यतेदृथैवेयंपरिदेवनेत्यर्थः ॥ २७॥ हर्षोद्दीपनप्रकारमाह परीति कामादीनांमूलंबुद्धींद्रियग्रामं शकुंतानिवशरीरपंजरेपरिछिद्यनिरुध्यस्थितस्यभयंनास्तीत्युत्तरेणसंबंधः ॥ २८ ॥ भयाभावोपिकिंद्वैतादर्शनाद्वाद्वैताभावाद्वेत्याशंक्यतत्रद्वैताभावेहेतुंदृष्टांतमुखेनाह नेति यथाद्वितीयस्यशिरसस्तृतीयस्यपाणेर्वास्वरूपेणाभावाज्जातुकदाचिच्छेदनंतज्जंदुःखंनास्तितथायद्वैतंकाल त्रयेपिनास्तिततोभयमपिनास्तीत्यर्थः तथाच अतोन्यदार्तंनेहनानास्तिकिंचनयन्मदन्यन्नास्तिकस्मान्नुबिभेमीत्यादिद्वैताभावप्रतिपादिकाश्रुतिरबाधिताभवति दुःखप्रतीतिस्तुस्वप्नवदप्युपपद्यतइतिनकश्चि द्दोषः ॥ २९ ॥ ननुप्रत्यक्षेणशीतोष्णादिभयंस्वप्नवदबाधितंदृश्यतेतत्कथंभयंनास्तीतिलोकदृष्ट्याप्याशंक्याह नेति स्पर्शसुखाभिज्ञस्यैवानुभूतेविषयेकामोजायते बुत्प्यादिनिरोधेनरसज्ञानाभावान्नक्वचिद

भवेस्त्वंयद्यपित्वाढ्योनराजानचदैवतं॥ देवत्वंप्राप्यचेंद्रत्वंनैवतुष्येस्तथासति॥ २५॥ नतृप्तिःप्रियलाभेस्तितृष्णानाद्भिःप्रशाम्यति॥ संप्रज्वलतिसाभूयःस मिद्भिरिवपावकः॥ २६॥ अस्त्येवत्वयिशोकोपिहर्षश्चापितथात्वयि॥ सुखदुःखेतथाचोभेतत्रकापरिदेवना॥ २७॥ परिच्छिद्यैवकामानांसर्वेषांचैवकर्म णां॥ मूलंबुद्धींद्रियग्रामंशकुंतानिवपंजरे॥ २८॥ नद्वितीयस्यशिरसश्छेदनंविद्यतेक्वचित्॥ नचपाणेस्तृतीयस्ययन्नास्तिनततोभयं॥ २९॥ नखल्वप्यरस ज्ञस्यकामःक्वचनजायते॥ संस्पर्शाद्दर्शनाद्वापिश्रवणाद्वापिजायते॥ ३०॥ नत्वंस्मरसिवारुण्यालट्वाकानांचपक्षिणां॥ ताभ्यांचाभ्यधिकोभक्ष्योनकश्चिद्वि द्यतेक्वचित्॥ ३१॥ यानिचान्यानिभूतेषुभक्ष्यजातानिकस्यचित्॥ येषामभुक्तपूर्वाणितेषामस्मृतिरेवते॥ ३२॥ अप्राशनमसंस्पर्शमसंदर्शनमेवच॥ पुरु षस्यैषनियमोमन्येश्रेयोनसंशयः॥ ३३॥ पाणिमंतोबलवंतोधनवंतोनसंशयः॥ मनुष्यामानुषैरेवदासत्वमुपपादिताः॥ ३४॥ वधबंधपरिक्लेशैःक्लिश्यंतेच पुनःपुनः॥ तेखल्वपिरमंतेचमोदंतेचहसंतिच॥ ३५॥ अपरेबाहुबलिनःकृतविद्यामनस्विनः॥ जुगुप्सितांचकृपणांपापवृत्तिमुपासते॥ ३६॥

पिविषयेकामोजायतेऽतोबुत्प्यादिकृतंशीतोष्णाद्यपितन्निरोधेननास्त्येवेत्यर्थः ॥ ३० ॥ अरसज्ञस्यकामोनजायतइत्यत्रदृष्टांतमाह नेति वारुण्यामद्यस्य लट्वारव्यपक्षिमांसस्यचकर्मणिषष्ठ्यौ त्वंनस्मरसि ब्राह्मणत्वेनतवतद्रसग्रहाभावात् भक्ष्योरस्योविषयस्ताभ्यामन्योनविद्यते तथापित्वंतद्वयंनस्मरसि ॥ ३१ ॥ कस्यचिद्राजादेः येषांयानिअभुक्तपूर्वाणि तेत्वया ॥ ३२ ॥ उपसंहरति अप्राशनमिति प्राशना दिवर्जननियमएवपुरुषस्यश्रेयः ॥ ३३ ॥ दैवाधीनत्वाच्चसुखादेर्नत्वयाशोकःकार्यइत्याह पाणिमंतइत्यादिना दासत्वंवधबंधादिकं हीनवृत्तिः सत्यपिसामर्थ्येतदत्यागंचांडालादिदेहंनिंद्यतरमनिष्टमपिदै वबलात्कारादेवप्राणिनामपरिहार्यमितिश्लोकपंचकस्यभावः ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥

Digitized by Google